Tafel Kunst en Cultuur
Vrijdag 15 mei 2026
14:00 – 16:30

Zie lijst van deelnemers achteraan

Aanwezige Raadsleden:
Kris van der Veen (PRO)
Elise Moeskops (D66)
Aline Chakh (PRO

Notulist: Nele Zuidweg

Introductie

Raadslid Kris van der Veen (PRO) heet alle aanwezigen welkom en stelt het raadslid Elise Moeskops van D66 en fractievertegenwoordiger Alina Chakh (PRO) voor. Er wordt uitgelegd dat deze tafel wordt georganiseerd in verband met het aankomende coalitieakkoord en dat de input van de deelnemers wordt meegenomen in de onderhandelingen. Gemeld wordt dat er een verslag wordt gemaakt waarin de eindopbrengst van deze bijeenkomst wordt weergegeven en vervolgens openbaar wordt gemaakt. De gedachte hierachter is dat de opgehaalde ideeën voor het coalitieakkoord worden meegegeven aan de onderhandelaars van de coalitiepartijen en voor transparantie ook aan de hele stad. Het concept verslag wordt voor publicatie eerst naar alle deelnemers gemaild voor een check op juistheid.

De bijeenkomst begint met een plenaire sessie met twee korte presentaties (10 minuten). Jörgen Tjon A Fong spreekt als voorzitter van de Amsterdamse Kunstraad en schetst context van de kunst en cultuursector met als belangrijkste punten:

- De Kunst en cultuursector is een grote economische motor in Amsterdam. De sector doet op dit moment veel met minimale middelen, maar de rek is eruit. Er zijn structurele investeringen nodig om de sector weer een stabiele basis voor de toekomst te geven.
    - Investeringen zijn nodig zodat de sector mee kan groeien met het bevolkingsaantal in de stad. Subsidies moeten meegroeien met inflaties/vastgoedkosten
    - Het belang van de stabiele Amsterdamse kunst en cultuursector is voor de hele nationale infrastructuur essentieel.

Ella Overkleeft is de tweede spreker en is deel van een onderzoek om betaalbare ruimtes te realiseren voor kunst en cultuur in Amsterdam.

- De gemeente heeft 1000 incourante panden. Deze kunnen worden ondergebracht in een fonds dat deels een stichting is en deels een deelneming. Ook is het de bedoeling om privaat geld aan te trekken. Onderzocht wordt hoe er via dit fonds meer ruimtes voor de kunst en cultuur sector vrij kunnen komen in Amsterdam.
- Onderzoek wordt begin juni gepresenteerd aan Rutger Groot-Wassink.

Na de plenaire sessie splitst de groep zich op in 3 thema tafels:

- TAFEL 1: middelen, makers en toegankelijkheid: *Kunstenplan, subsidies, makersklimaat, inclusive, cultuureducatie, wijkcultuur, toegankelijkheid.*
- TAFEL 2: Ruimte, vastgoed en betaalbaarheid: *Ateliers, broedplaatsen, vastgoeddruk, huren, culturele infrastructuur, gemeentelijk vastgoed*
- TAFEL 3: Nachtcultuur, innovatie en stedelijke vrijheid: *Nachtcultuur, clubs, makersplekken, evenementen, experimenteerruimte, subculturen*

De opbrengst van de groepen is als volgt:

TAFEL 1: middelen, makers en toegankelijkheid
Kunstenplan, subsidies, makersklimaat, inclusive, cultuureducatie, wijkcultuur, toegankelijkheid.

Amsterdam erkent kunst en cultuur als essentieel fundament voor een leefbare, inclusieve, internationaal sterke en sociaal verbonden stad, en investeert daarom structureel in makers, betaalbare ruimte, cultuureducatie en eerlijke spreiding, gedragen door één integrale langetermijnvisie op de culturele toekomst van Amsterdam.

<u>Zorgen:</u>

1. **Huisvesting is een culturele crisis**

- Betaalbare werkruimte verdwijnt
- Gentrificatie jaagt makers weg
- Hoge kosten blokkeren internationale aantrekkingskracht
- Doorstroming stokt en leidt tot kapitaalvernietiging van talent

Kort gezegd: zonder ruimte geen makers klimaat.

2. **Gebrek aan overkoepelende visie**

- Te veel focus op Kunstenplan cycli
- Te weinig integrale stedelijke strategie
- Kunst wordt onvoldoende verbonden aan huisvesting, economie, onderwijs en stadsontwikkeling
- Sectorplannen bestaan al, maar worden onvoldoende leidend gemaakt

Kort gezegd: de stad reageert te veel, en bouwt te weinig doelgericht.

3. **Toegankelijkheid en spreiding zijn onvoldoende geborgd**

- Wijken concurreren
- Ongelijke verdeling
- Cultuureducatie kwetsbaar
- Participatie afhankelijk van schaarste

Kort gezegd: cultuur is nog te vaak postcode afhankelijk.

<u>Topprioriteiten:</u>

- **Simpelweg, meer structurele investeringen:**

    - Er moet een inhaalslag worden gemaakt op het gebied van investeringen en subsidies. In plaats van dat er binnen het kunst- en cultuurbudget met potjes geschoven wordt, moet er meer geïnvesteerd worden in de sector.
    - Meerderjarige zekerheid moet leidend worden.
- **Overkoepelende en lange termijnvisie in de stad:**
    - De integrale waarde van kunst en cultuur voor de stad moet erkend worden. Artistieke vrijheid moet, vooral in de huidige tijd, worden beschermd.
    - In een overkoepelende visie wordt kunst en cultuur ook meegenomen in een volkshuisvestingsportefeuille en is participatie en toegankelijkheid onderdeel van het lange termijnplan.
        - Meer oog voor betaalbare werk- en maakruimtes
        - Culturele ruimte koppelen aan gebiedsontwikkeling
        - Meer bescherming tegen verdringing
    - Vanuit de Amsterdamse kunst en cultuursector zijn er al veel onderzoeken opgesteld en gesprekken gevoerd. Deze moeten nu tot uitvoering komen.
- **Cultuureducatie en talentontwikkeling als basis**
    - Er moeten meer ontwikkelingsinstituten komen om jonge makers op te leiden en de toekomst van de sector en de keten van ontwikkeling te waarborgen.
        - Sterkere, aparte regeling voor cultuureducatie
        - Investeren in ontwikkelinstellingen
        - Jonge makers en innovatie structureel ondersteunen
        - Doorstroom van talent actief ondersteunen
- **Eerlijke toegankelijkheid en spreiding**
    - De concurrentie tussen de stadsdelen, maar ook tussen de verschillende disciplines voor subsidies en budget vanuit de gemeente, ondermijnt samenwerking binnen de sector. Focus niet alleen op de masterplan stadsdelen, maar behoudt ook wat er al is.
        - Minder concurrentie tussen stadsdelen
        - Toegankelijkheid voor bewoners én makers
        - Inclusie als structureel uitgangspunt
    - Een sterke Amsterdamse sector is belangrijk voor de landelijke infrastructuur. Oproep: ga ook op landelijk niveau ook met elkaar in gesprek over het belang van kunst en cultuur.

TAFEL 2: Ruimte, vastgoed en betaalbaarheid
Ateliers, broedplaatsen, vastgoeddruk, huren, culturele infrastructuur, gemeentelijk vastgoed

Amsterdam beschermt en ontwikkelt betaalbare ruimte voor makers, broedplaatsen en culturele infrastructuur via actief gemeentelijk vastgoedbeleid, langjarige zekerheid, stevige regie op gebiedsontwikkeling en maatschappelijke sturing op leegstand, huur en publieke waarde.

<u>Topprioriteiten:</u>

- **Nodig**: **overheid als bondgenoot, een overheid die levert, flexibiliteit en iemand met handelingskracht op ambtelijk niveau**
    - Het is een systeemfout dat de wethouder van kunst en cultuur niet over panden en vrije ruimtes gaat, of op zijn minst verstand heeft van vastgoed. Uitvoeren van nota vrije ruimte.
        - Begeleidingscommissie vanuit iemand van bijvoorbeeld kunstraad om ook in proces gebiedsontwikkeling te kunnen blijven bijsturen om de functie bij de buurt te laten blijven passen
    - Tijdelijkheid: de hele tijd allonges die met een jaar of twee verlengd worden leidt tot frustratie en verdwijnen van kleine organisaties
    - Visie: *Human first city*, juist met AI gaat Kunst en Cultuur nog belangrijker worden voor ontmoeting. Dus bescherm dat.
- **Leegstand beheer naar de sector. In akkoord: G&O moet gaan werken vanuit maatschappelijk belang**
    - Opdracht stadsloods moet breder en met meer mandaat en doorzettingsmacht

TAFEL 3: Nachtcultuur, innovatie en stedelijke vrijheid.
Nachtcultuur, clubs, makersplekken, evenementen, experimenteerruimte, subculturen

Amsterdam verankert nachtcultuur en vrije ruimte als volwaardig onderdeel van kunst, cultuur en stedelijke ontwikkeling, met structurele bescherming van fysieke ruimte, ruimte voor experiment, passende vergunningen en actieve gemeentelijke regie op betaalbare culturele plekken.

Zorgen:

1. **Ruimte verdwijnt**
    - Schaarste aan betaalbare vierkante meters
    - Grond en vastgoed in handen van projectontwikkelaars
    - Verkoop zonder culturele randvoorwaarden
    - Tijdelijke initiatieven verdwijnen zodra gebiedsontwikkeling begint
    - Vrije ruimte en broedplaatsen worden weggedrukt
2. **Vergunningen en beleid sluiten niet aan**
    - Vergunningstrajecten duren jaren
    - Nachtcultuur valt vaak onder bestemming horeca in plaats van cultuur—dat sluit niet aan.
    - Stadsdelen zijn vaak risicomijdend
    - Gebrek aan regelluwte en experimenteerruimte
    - Nieuwe initiatieven stranden op systeemlogica en in 'het veelkoppig monster'
    - Het systeem behandelt nachtcultuur te vaak als overlast, niet als culturele waarde.
3. **Sociale en artistieke veiligheid staan onder druk**
    - Drag performers voelen zich onveilig
    - Zelfcensuur
    - Digitale repressie/Meta
    - Minder vrijheid voor makers om zich politiek of artistiek uit te spreken

- Nachtcultuur is juist een ruimte voor expressie, emancipatie en tegencultuur, maar die functie staat onder druk.

4. **Gebrek aan structurele erkenning**
    - Wel waardering in woorden
    - Geen gelijkwaardige bescherming als andere culturele sectoren
    - Geen structurele financiële of ruimtelijke waarborgen

<u>Topprioriteiten</u>

1. Veranker nachtcultuur expliciet binnen kunst en cultuurbeleid, als programma: nachtcultuur is meer dan horeca: het is een essentieel onderdeel van het culturele ecosysteem van Amsterdam.
2. Hoe kunnen we nachtcultuur en vrije ruimte borgen: bv door fysieke ruimte voor nachtcultuur, broedplaatsen en vrije ruimte te beschermen en behouden via culturele erfpacht, betaalbare culturele vastgoedmodellen, strategische aankoop, en harde voorwaarden bij gebiedsontwikkeling. Vrije ruimte wordt actief beschermd als motor voor experiment, emancipatie en culturele vernieuwing.
3. Hervorm vergunningen en creëer ruimte voor experiment: vergunningstrajecten worden toegankelijker, sneller en beter passend bij de praktijk van nachtcultuur, dus ook als het gaat over tijdelijkheid. Amsterdam ontwikkelt regelluwe experimenteerruimte, past het principe van Agents of Change steviger toe, en maakt groei en ontwikkeling van nieuwe culturele initiatieven mogelijk zonder onnodige bureaucratische drempels en belemmeringen.
4. Borg sociale veiligheid en artistieke vrijheid: Amsterdam beschermt de nacht als inclusieve ruimte voor expressie, emancipatie en ontmoeting. Queer, alternatieve en ondervertegenwoordigde makers verdienen actieve bescherming, terwijl veiligheid wordt versterkt zonder dat normatieve of beperkende kaders de artistieke vrijheid verstikken.

Deelnemers:

- De Ruimte
- WatNietMagWijken
- NDSM
- AHK
- Theater de Krakeling
- ZID theater
- W139
- MOKER
- Stichting de Fik
- Podium Mozaïek
- THE/M Nachtbroedplaats, Art Research Space for Nightculture
- Kunstenbond
- Stedelijk museum
- BAU
- Amsterdam Art
- Theater Bellevue
- stichting LOLA
- De Tolhuistuin
- Amsterdamse Kunstraad
- Garage Noord
- Sexyland
- Ruigoord
- Framer Framed
- Club Church
- Prince Claud Fund
- AFK
- NEVERNEVERLAND
- Queen Museum

- Read My World Festival
- Jeugdtheater school Tij
- Instituut Nachtcultuur
- N8BM
- Het Nationale Ballet / Nationale Opera & Ballet
- MediaMatiq
- Platform BK
- Space Public